

Naděje

Eva Sabová

*Město, měníc shon za něhu,
noří střechy v bílý sních.
Pod nánosy toho sněhu,
není věcí prvotních.
Včera tudy se svým malým,
prodírajíc se tím mrazem,
procházela matka aby,
položila synka na zem.
Do té zimy. Mrazu. Bouře.*

~~Opustila ho. Poté, co od ní manžel odešel, se její život kompletně zhroutil. A teď když neměli peníze ani zázemí... neměla zkrátka jinou možnost. Omlouvám se, drobečku. Moc se omlouvám.~~

*Udělala pár kroků vzad, s úmyslem se naposledy podívat do tváře svého syna. Jakmile se však její pohled dotkl těch krásných hnědých očí, nezvládla to. Rozběhla se k děťátku a popadla ho do náruče.
„My to zvládneme, vid’? Jsme silní, Kryštůfku. Oba dva.“*

Svým způsobem byla naprosto normální. Když přišla poprvé ke mně a nervózně nakoukla dveřmi do ordinace, myslel jsem si, že ji mám zcela přečtenou. Podobných „pacientů“ jsem měl celou řadu.

Byly to ty desetileté holčičky, jejichž rodiče měli vsugerováno, že jejich milované dítě, často trpící pouhým charakterovým rysem, má nějaký závažný psychický problém. A že jediným správným řešením je tedy poslat ji ke mně. Protože ona je nemocná, je to tak? Nerada se obklopuje lidmi. Je málo aktivní. Nedělá jí radost vítězství. Snadno se rozčílí. Má často strach. To jsou jen příklady, mohlo by to být prakticky cokoliv. A vy jim zkrátka nemůžete říct: „Ano, je přesně taková. Podporujte ji, milujte ji. To je to nejvíc, co pro ni můžete udělat.“ Oni totiž naprosto přesně ví, co jí je, nebudou vás poslouchat. Jejich dcera je nemocná. Musí být nemocná. Mít dítě asociála je totiž naprosto neslučitelné se společenským životem. Není to normální. A pokud lidé někdy něco chtěli, pak je to být normální. Zapadat.

Neměl jsem tyto rodiče rád. Zcela sobecky, ač to nikdy nepřiznali, nechali své dítě polemizovat nad svou vlastní existencí. Je snad jeho vina, že se rodiče trápí? Je snad tolik jiné než ostatní? Ostatní děti k doktorovi nechodí, musí tedy být.

Ano, to všechno jsem viděl v očkách malé Alexandry, když jsem na ni poprvé upřel svůj zrak. Nemusela nic říkat, stačil pohled, který mi věnovala krátce předtím, než se nesměle usadila na tyrkysově modré křeslo v mé ordinaci. Ve vzduchu jsem ucítil tradiční napětí. To byl náznak toho, že moje práce právě začíná. Malá světlovlasá dívka s dólíčky polkla, semkla pevně pěst své pravé ruky a čekala, co se bude dít dál.

„Máš strach?“ Zeptal jsem se po chvílce, snad abych aspoň trochu odlehčil atmosféru. Dívka v křesle mlčela. Bylo na ní vidět, že přemýšlí. Po chvíli nervózně zakývala hlavou.

Usmál jsem se na ni.

„To ale vůbec nemusíš, Alexandro. Můžu... můžu ti tak říkat? Alexandro?“

Místnost opět prodchnulo to zvláštní ticho. Čekal jsem jasnou odpověď, místo toho jsem však hleděl do ustrašených malých oček. Nic jsem neřekl. Nechtěl jsem, aby odpovídala rychle. Chtěl jsem, aby se cítila dobře.

„Já... nevím,“ zamumlala dívka hlasem, který by člověk dokázal velmi snadno přeslechnout. Upnula pohled k zemi, a já spatřil zmačkaný papír, s kterým si celou dobu nenápadně pohrávala v semknuté pěsti.

„Měla bys to vědět. Je to přeci tvoje jméno.“

„Není.“ Dívka rychle zvedla hlavu. Její reakce byla tentokrát daleko jistější. Měl jsem radost, že je schopná se mi určitým způsobem postavit. Tu odvahu jsem byl připraven ocenit- a ocenil bych, nebýt toho zmatku v mé hlavě plynoucího z její odpovědi. Co je to za dívku, která odmítá své vlastní jméno?

„Není? A jak se tedy jmenuješ, Zlatovlásko? Každý má přeci jméno.“

„Hmm.“

Pousmál jsem se. Ta odvaha se vytratila nějak rychle.

„Naděje.“

„Cože?“

„Ptal jste se, jak se jmenuju. Jsem Naděje.“

„To máš to slovo tak ráda?“

„Je to moje jméno.“ Pokrčila rameny.

Rázem na mě vrhla nejistý pohled.

„Musí se mi líbit?“

„Nemusí. Ale je to moc hezké jméno.“

„To je,“ zazubila se holčička. V tu chvíli jsem si uvědomil, že je svým způsobem okouzující. Způsob, kterým vystupovala, ve mně vyvolával neskutečně hřejivý pocit.

Na jméno jsem se jí dál nevyptával, bylo by to naprosto zbytečné. Rozuměl jsem jí. Ale už tehdy bylo jedno jasné. Alexandra nebyla jednou z těch holčiček, co ke mně úzkostliví rodiče posílali. Ale nebyla ani nemocná. Byla prostě jen.... jiná.

*Dívka, ve svůdném zajetí lásky,
nemajíc do věcí žádný vhled,
netuší, že je jen objektem sázky,
že ho dnes vidí naposled.
A jak se ty dny rychle minou,
ona, bez smyslu, naděje,
on bude zase někde s jinou.
Vždyť se přece nic neděje.*

Opustil ji. Hrál si s ní jako s panenkou, a pak ji zahodil, když ho hra přestala bavit. Jakmile to pochopila, zanevřela na svět i na lásku. Nikdy mu na ní doopravdy nezáleželo. A když se nad tím tak zamyslela... nikomu na ní nikdy skutečně nezáleželo.

Tohle... tohle nechtěl. Chtěl si užívat. Nikdy netoužil po tom někomu ublížit. Ještě dnes zazvoní na její zvonek a omluví se jí. Ano, přesně to udělá. Všechno jí od základu vysvětlí. Mohl by to nechat jen tak, samozřejmě. Ale co by to potom byl za člověka?

„Myslela jsem si, že budete jako všichni doktoři. Prohlídnete mě, něco napíšete na psacím stroji a pak pošlete domů. Ale vy si chcete jenom povídat.“ Naděje se odmlčela. „Proč?“

„Jak to říct. Já nejsem tak úplně doktor, Naděje. Jsem prostě jen člověk, co ti pomůže, pokud se s něčím trápíš.“

„A povídání mi pomůže?“

„Víš, já bych moc lidskému slovu neupíral. Divila by ses, kolik toho svede. Slovo... to dokáže potěšit stejně jako vřelé objetí, ale také bodnout víc než nejostřejší nůž. Je to skoro jako... kouzlo.“

„Kouzlo?“

„Ano, kouzlo.“

„Pane doktore... je kouzlo i v tom, když někdo něco napíše?“

„Cože?“

„No, však víte. Rukou na papír, nebo tak.“

„Samozřejmě, ve slovech je vždy kouzlo. Nezáleží na jejich formě, pouze interpretaci.“ Usmál jsem se.

Naděje můj úsměv opětovala. Po pár sekundách jej však zcela nahradil jakýsi neurčitý pohled. Její smaragdové oči těkaly sem a tam, jakoby nevěděly, kam se v záplavě všech těch myšlenek schovat.

Bylo mi trochu nepříjemné celý ten živý výjev sledovat. Vždy jsem byl radši tím, kdo myšlenkami lidí prochází. Teď jsem stál pouze na místě nezúčastněné třetí strany, která nemůže víc, než jen pozorovat.

Po chvíli se celé představení uklidnilo. Oči plné očekávání se pevně zabodly do jediného bodu v místnosti, který je v tuto chvíli zajímal. Do těch mých.

„Myslíte si, že jsem blázen?“

Kdyby mi to v tu chvíli nepřišlo příliš nezdvořilé a neprofesionální, rozesmál bych se. Už roky a roky se střetávám s lidmi psychicky vyšinutými a výstředními. Od těch můžete čekat ledasco. Ale jednu věc mají všichni společnou- jsou schopni vám trpělivě tři hodiny vysvětlovat, že nemají žádný problém. Že se jejich rodina spletla, když je za mnou poslali. Oni přece nejsou žádní šílení. Je ironií osudu, že jediným člověkem, který se kdy v mé přítomnosti považoval za blázna, je malá desetiletá holčička.

„Ne, samozřejmě, že si to nemyslím. Kde jsi k něčemu takovému přišla?“

Naděje se zhluboka nadechla.

„Co kdybych vám řekla, že nejsem z tohoto světa?“

Vždy jsem měl rád dětskou představivost. Ale tu lze jen těžko zaměňovat s bláznovstvím. Rozhodl jsem se přistoupit na její hru.

„Zní to jako něco, co bych si rád poslechnul. Pověz, jak jsi přišla na to, že sem nepatříš?“

„Vy to nechápete. Já sem patřím. Musím tady být.“

„Musíš být tady, na tomto světě? Kdo tedy jsi?“

„Už jsem vám to říkala. Naděje.“

„Pověz, proč tady musíš být? Máš miliony možností... tak proč být zrovna tady?“

„Musím tady být... protože mě lidé nesmí ztratit. Oni mě potřebují.“

„Ach tak.“ Nenáviděl jsem se. Moje schopnost vzbuzovat v lidech pocit, že jim věřím, na tu krátkou chvíli prudce klesla. A Naděje si toho všimla. Samozřejmě, že si toho všimla. Není hloupá.

„Proč... proč mi nikdo nevěří? Já jsem Naděje! To díky mě jsou šťastné konce šťastné. Přináším radost do srdcí lidí, kteří se cítí na pokraji sil. Copak nejsem dost důležitá? Já tady musím zůstat. Musím. Prostě musím.“ Po tváři jí stekla první slza.

„Já ti věřím.“ Řekl jsem v tu chvíli instinktivně. Zvláštní bylo, že jsem opravdu chtěl, abych jí věřil. Opravdu jsem po tom v tu chvíli silně toužil.

Podívala se na mě a usmála se.

„Opravdu?“

„Opravdu.“

Ozvalo se zaklepání. Do místnosti vešla paní Vaculíková, Alexandřina maminka. Zjevně něco uslyšela a chtěla se podívat, jestli je všechno v pořádku.

„Omlouvám se, že ruším, pane Ryšánku. Bohužel si budu muset Alexandru už odvést, manžel čeká s autem před ordinací. Doufám, že to moc nevadí.“

„Ale vůbec! Jen běžte, nechci vás zdržovat. Se Sašou jsme si moc dobře popovídali, že?“
Když jsem zmínil její jméno, lehce sebou škubla, ale nesměle pokývala hlavou na souhlas. Když vycítila, že toto je opravdu konec našeho setkání, pomalu vstala a šouravým krokem došla až k matce. Chytla se jí za ruku.

„Nashledanou,“ prohodil jsem ještě jejich směrem. Čekal jsem na zvuk dveří, ten se však nedostavil.

Když jsem se otočil, Naděje tam pořád stála a nechtěla dovolit matce, aby ji odvedla pryč. Když konečně nastala chvíle, kdy jsem jí věnoval svou plnou pozornost, využila toho.

„Měl jste pravdu. Povídání opravdu pomáhá.“ Jejím obličejem se mihnul letmý úsměv.

Naposledy se na mě podívala a pak odešla.

*Jednu noc hleděla stařenka k nebi,
chtěla se od něj dozvědět,
zda lepší osud by někde nebyl,
pro tolik zkoušený už svět.
Nebe se nad ní slítovalo,
pohledělo do tváře,
smutně, však upřímně jí řeklo,
že nechce si hrát na lháře.*

~~Dobry svět neexistuje. Lidé jsou špatní a musí jim být tedy i celý prostor. Neboť jejich samotná existence se vysmívá všem hodnotám, které příroda za ty roky nastavila.~~

Nebe nemohlo nic říci, protože smrtelníkům by se osud světa vyjevovat neměl. Ale moc dobře vědělo, že lidé jsou dobří. A dokud budou lidé dobří, bude vždy existovat vyhlídka na lepší svět. Nic totiž nemá takovou moc, aby to překonalo tu jedinou hodnotu, na které ve výsledku záleží. Naději.

Přecházel jsem po ordinaci sem a tam. Musel jsem nad tím stále uvažovat. Všechno to bylo jasné. Dítě má vysokou fantazii a touhu být užitečné. Vymyslí si tedy svou imaginární úlohu ve světě, kde je pro něj ještě zatím všechno cizí. Naprosto obyčejný případ, v deseti letech zcela normální. A přesto... jsem se přistihnul, že jsem v ní tu nadpřirozenou bytost chvílemi viděl.

V zápalu přemýšlení jsem se posadil na tyrkysově modré křeslo, když tu jsem zjistil, že mě něco tlačí. Sáhnul jsem pod sebe a vytáhl zmuchlaný kus papíru. Okamžitě jsem si na něj vzpomněl. Byl to přesně ten, který Naděje svírala celou dobu v ruce. Nejspíš ho tady omylem nechala.

Zvědavost mi nedala a musel jsem do tajemství té malé dívky nahlédnout. Na první pohled to vypadalo jako zcela obyčejná stránka vytržená z jakési sbírky básniček. Až na druhý pohled jsem objevil ručně psané písmo pod každou z nich. Musel jsem se pousmát. *To díky mě jsou šťastné konce šťastné.* Pár jsem jich rychle prolétl očima. Pokračoval jsem dál, až jsem narazil na poslední z nich, která se od ostatních poněkud lišila. Neobsahovala totiž žádnou poznámku. Zřejmě nikdo necítil potřebu ji upravovat.

*Až jeden pravdu uvidí,
až jeden pravdu spatří,
přijdu tam, kam u lidí,
naděje zkrátka patří.
Místo pera teď chytnu duši,
všech lidí tady na Zemi,
vždyť psaným slovům činy sluší
přirozeně, zdá se mi.
Omlouvám se, že jsem chvíli,
měnila jen vzhled pár vět,
na mojí teď bude píli,
změnit trochu celý svět.*

A v té chvíli jsem si to uvědomil. Tu krásnou pravdu. Ačkoliv jsem se přesvědčoval celou dobu o opaku... já té dívce celou dobu věřil. Každé slovo.

Zabořil jsem se hlouběji do křesla. Pocítil jsem zvláštní pocit, jakousi podivnou smíchaninu radosti a smutku. Naděje je teď tam, kam vždycky patřila. Tam, kde ji už nikdy, nikdy neuvídím.

Usmál jsem se a natáhl ruku směrem k svému srdci.

„Já vím, že tam někde jsi.“